

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยหาสัมพันธ เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ และปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน การรับรู้บทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจ โดยมีสมมติฐานว่า ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์และสามารถร่วมกันทำนาย การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ปฏิบัติงานในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชั้นที่ 1 – ชั้นที่ 5 ได้มาโดยใช้เทคนิคการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multistage random sampling) จำนวน 333 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามการรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ และแบบสอบถามการปฏิบัติงาน ด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยตนเองตามการบูรณาการแนวคิดบทบาทของบุคคลของ อัลพอร์ท (Allport, 1968) กับแนวความคิดการเสริมสร้างพลังอำนาจของ กิบสัน (Gibson, 1995) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และความเหมาะสมของภาษาจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน หลังจากนั้นได้นำไปปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้กับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกด้วยการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (item to total correlation) แล้วเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.20 – 0.80 ไว้ และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นด้วยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ของครอนบัคได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ เท่ากับ 0.93 แบบสอบถามการเสริมสร้างพลังอำนาจเท่ากับ 0.92 และแบบสอบถามการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์เท่ากับ 0.95

สรุปผลการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 82.90 มีอายุอยู่ในช่วง 45-54 ปี มากที่สุดคือร้อยละ 29.70 และมีสถานภาพคู่คิดเป็นร้อยละ 85.30 มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 30 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.40 ส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน คิดเป็นร้อยละ 65.70 และมีประสบการณ์การทำงานในช่วง 3-5 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 45.40

2. การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

3. การรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4. การเสริมสร้างพลังอำนาจด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

5. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้บทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า

5.1 รายได้มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับน้อยกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.2 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบในระดับน้อยกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.3 ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อยกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.4 การรับรู้บทบาทมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5.5 การเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. การเสริมสร้างพลังอำนาจและการรับรู้บทบาทสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ร้อยละ 61.50 ดังสมการ

สมการการถดถอยในรูปของคะแนนดิบ คือ

การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ = $-0.296 + 0.786$ (การเสริมสร้างพลังอำนาจ) + 0.221 (การรับรู้บทบาท)

สมการการถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐานคือ

การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ = 0.651 (การเสริมสร้างพลังอำนาจ) + 0.171 (การรับรู้บทบาท)

อภิปรายผล

1. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ รายได้ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายผลดังนี้

1.1 รายได้มีความสัมพันธ์ทางลบในระดับน้อยกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั่นคือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่มีรายได้มากจะมีการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์น้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีรายได้มากซึ่งเป็นรายได้จากการประกอบอาชีพส่วนตัวที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเอง อันได้แก่ ค้าขาย รับจ้างประจำ เป็นต้น จึงทำให้มีเวลาน้อยสำหรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของ จุฑารัตน์ กมลศรีจักร (2540) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และการสนับสนุนทางสังคมกับความสามารถในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วย โรคเรื้อรัง โรงพยาบาลสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่ารายได้ของครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติกิจกรรมในการดูแลตนเองที่บ้านของผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เนื่องจากรายได้เป็นแหล่งประโยชน์ที่สามารถใช้ตอบสนองความต้องการใน

การดูแลตนเอง เชื้ออำนวยการความสะดวก และส่งเสริมให้บุคคลสามารถดูแลตนเองได้ดี และสอดคล้องกับการศึกษาของ ประทีป อัจฉาวิวัฒน์ (2544) ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความทนทาน และพลังอาชีพพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่ารายได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานพยาบาล เนื่องมาจากรายได้เป็นปัจจัยที่ตอบสนองความต้องการของบุคคลได้หลายสิ่ง มีผลต่อความพึงพอใจในการทำงาน อีกทั้งมีส่วนกระตุ้นให้มีความกระตือรือร้นในการทำงาน

1.2 ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางลบในระดับน้อยกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั่นคือ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษามาก จะมีการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์น้อย ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีการศึกษามากส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพค้าขายและรับจ้างประจำ ซึ่งเป็นอาชีพส่วนตัวที่ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการประกอบอาชีพของตนเอง จึงทำให้มีเวลาน้อยสำหรับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ แตกต่างกับการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่นที่ได้ประกอบอาชีพหลัก ดังเช่นการศึกษาของ มณี ลีศิริวัฒนกุล (2540) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกลุ่มพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและความทนทานของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลกับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย เนื่องจากการศึกษาจะช่วยให้บุคคลมีทักษะในการแก้ปัญหา มีการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และใช้ประโยชน์จากแหล่งประโยชน์ในหลายรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับการศึกษาของ จารวรรณ ปัทม (2540) ที่ได้ศึกษากับกลุ่มพยาบาลวิชาชีพโดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล คุณลักษณะเฉพาะของบุคคล และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารงาน ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่า วุฒิทางการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการตัดสินใจด้านการบริหารงาน เนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีระดับการศึกษาสูงจะสามารถวิเคราะห์ปัญหาและมีการตัดสินใจเป็นขั้นตอน เป็นกระบวนการได้ดี

1.3 ประสิทธิภาพการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับน้อยกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายความว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีประสิทธิภาพการทำงานเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลมากจะมีการปฏิบัติงานด้านการ

ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากประสบการณ์การทำงานจะทำให้เกิดการเรียนรู้ มีความชำนาญมากขึ้น สามารถวิเคราะห์ และมองปัญหาได้ดี มีความสุขุมรอบคอบมีเหตุผลในการ แก้ปัญหา ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ (Benner, 1984) สอดคล้องกับการศึกษาของ รัตนา ลือวานิช (2539) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในงานของพยาบาลประจำการ สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชนีบูลย์ อุดมชัยรัตน์ (2542) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาด้านโรคเอดส์ในสถานบริการสาธารณสุข สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข พบว่าผู้ให้คำปรึกษาด้านโรคเอดส์ที่มีประสบการณ์มากจะมีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ได้ดี เนื่องจากผู้ให้คำปรึกษาที่มีประสบการณ์จะเกิดการเรียนรู้ เข้าใจในปัญหา และสามารถแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม แตกต่างกับการศึกษาของ ภัสรา จารุสุลินธ์ (2542) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงาน และการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลกับการรับรู้ความสามารถด้านการจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าประสบการณ์ในตำแหน่งไม่มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ความสามารถด้านการจัดการของหัวหน้าหอผู้ป่วยโดยรวม เนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วยส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี ถือว่าเป็นผู้ที่มีทักษะความเชี่ยวชาญที่มีความสามารถเป็นระยะเวลานาน และสามารถสะสมความรู้ ความสามารถได้ใกล้เคียงกัน

2. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการรับรู้บทบาท และการเสริมสร้างพลังอำนาจ กับ การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถอภิปรายได้ดังนี้

2.1 การเสริมสร้างพลังอำนาจ จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการเสริมสร้างพลังอำนาจในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นแนวคิดที่เริ่มเข้ามามีบทบาทในองค์การชุมชนโดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์การชุมชนองค์การหนึ่ง ที่รัฐบาลได้มีนโยบายสนับสนุนการกระจายอำนาจโดยเฉพาะด้านสุขภาพโดยเน้นการดำเนินงานไปที่การพัฒนาประสิทธิภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (คณะอนุกรรมการส่งเสริมชุมชนควบคุม โรคเอดส์, 2541) ดังนั้นการเสริมสร้างพลังอำนาจจึงเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่

เริ่มเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาองค์การทั้งคุณภาพงานและคุณภาพบุคลากร ซึ่งต้องใช้ทั้งความเข้าใจและเวลาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในหน่วยงานมากที่สุด และจากผลการศึกษาพบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ เนื่องจากการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นแนวคิดที่เริ่มเข้ามามีบทบาทในองค์การชุมชน ซึ่งต้องใช้ความเข้าใจและเวลา อีกทั้งการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นการพัฒนาคุณภาพและศักยภาพของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ นางพวง บัณฑิตพงษ์ (2542) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลประจำการ ภาวะผู้นำและการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย กับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลหอผู้ป่วยหนัก โรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลหอผู้ป่วยหนัก เนื่องจากการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นแนวคิดที่เริ่มมีบทบาทในการบริหารการพยาบาล โดยหัวหน้าหอผู้ป่วยต้องเข้าใจว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจไปให้ผู้อื่นไม่ได้ทำให้อำนาจของตนด้อยหรือสูญเสียไปแต่อย่างใด

สอดคล้องกับการศึกษาของ กุลวดี มุทุพล (2542) ได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราชเชียงใหม่ พบว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับสมรรถนะ ในการปฏิบัติการของพยาบาลประจำการ ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของ เกล็ดดาว จันทวีโร (2542) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยระบบอำนาจกับการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าปัจจัยระบบอำนาจที่ไม่เป็นทางการมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจ

2.2 การรับรู้บทบาท จากผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อยู่ในระดับปานกลาง อันเนื่องมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความพร้อมในการดำเนินงาน และไม่ทราบรายละเอียดในบทบาทวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน นอกจากนี้ยังได้รับการกระตุ้นแนะนำส่งเสริมจากผู้เกี่ยวข้องไม่มากเท่าที่ควร อีกทั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ได้ดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อย่างจริงจัง ส่วนใหญ่จะเป็นการสนับสนุนงบประมาณ

ให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลอาจคิดว่างานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์เป็นงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ดังนั้นจึงส่งผลให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ตามการรับรู้บทบาทของตน ซึ่งอัลพอร์ท (Allport, 1968) กล่าวว่าบุคคลจะมองเห็น หรือคาดหวังว่าตนเองควรมีบทบาทอย่างไร โดยบุคคลจะวาดภาพหรือบทบาทไปตามหน้าที่ของแต่ละบุคคล ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ นพพร การถัก (2535) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร การรับรู้บทบาทกับการปฏิบัติงานหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่าการรับรู้บทบาทของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานของหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล อาจเนื่องมาจากหัวหน้าฝ่ายการพยาบาลอาจมีความไม่ชัดเจนในการรับรู้บทบาท โดยที่การรับรู้บทบาทไม่ได้ทำให้การปฏิบัติงานด้อย หรือสูญเสียไปแต่อย่างใด

สอดคล้องกับการศึกษาของ วรดา ข่ายแก้ว (2542) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ลักษณะงานและการคิดอย่างมีวิจารณญาณกับความสามารถในการปฏิบัติด้านการบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่าการรับรู้ลักษณะงานมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับความสามารถในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย เนื่องมาจากการรับรู้ลักษณะงานจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจ และการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะทำให้บุคคลทำงานได้อย่างเต็มความสามารถและศักยภาพของตนโดยจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของ สายสิญจน์ เปรมเกิด (2543) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาศักยภาพองค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์โดยกระบวนการสร้างพลัง ตำบลนครป่าหมาก อำเภอบางกระทุ่ม จังหวัดพิษณุโลก พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ในการป้องกันและควบคุม โรคเอดส์ในระดับดี อาจเนื่องมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้รับความรู้และร่วมอภิปรายในบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ อีกทั้งจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตรงการถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดเห็นจากการศึกษาดูงาน

2.3 การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ จากผลการวิจัยพบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความพร้อมในการดำเนินงาน ยังไม่ทราบรายละเอียดในบทบาทวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจน อีกทั้งยังไม่ได้ดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์อย่างจริงจัง ส่วนใหญ่จะเป็นการสนับสนุนงบประมาณให้กับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข หรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับการศึกษา

ของ กุลวดี มุทุมม (2542) ได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานและสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราช นครเชียงใหม่ พบว่าสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลอยู่ในระดับปานกลาง อาจเนื่องมาจากพยาบาลประจำการยังไม่ได้รับอำนาจด้านข้อมูลข่าวสาร พร้อมทั้งโอกาส ความก้าวหน้าในลักษณะการเลื่อนขั้นเงินเดือน และการเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงานเท่าที่ควรโดยสิ่งเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่ขัดขวางถึงความสำเร็จในการทำงานและนำมาซึ่งความสามารถในการปฏิบัติงาน

สอดคล้องกับการศึกษาของ สมชาย สถาพรวงษ์ (2544) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้ากองช่าง เทศบาลตำบล พบว่าการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของหัวหน้ากองช่าง เทศบาลตำบล ด้านบริการ และด้านวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งแตกต่างกับการศึกษาของ สลิลารุจนวงศ์ (2543) ได้ทำการศึกษาประสิทธิผลของการใช้กระบวนการสร้างพลังเพื่อพัฒนาศักยภาพ ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของจังหวัดราชบุรี พบว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้รับทักษะในการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ จะส่งผลให้มีความสามารถในการดำเนินงานอยู่ในระดับดี อาจเนื่องจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้เรื่องโรคเอดส์ ทักษะติดต่อผู้ติดเชื้อเอดส์ การรับรู้ปัญหาโรคเอดส์ และการรับรู้บทบาทที่ชัดเจนมากขึ้น

3. ปัจจัยที่ร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิเคราะห์อำนาจการทำนายของปัจจัยคัดสรร ได้แก่ การรับรู้บทบาทและการเสริมสร้างพลังอำนาจต่อการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่าทั้ง 2 ปัจจัย สามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้ร้อยละ 61.50 ($R^2 = 0.615$) โดยการเสริมสร้างพลังอำนาจสามารถทำนายการปฏิบัติงานได้ร้อยละ 60.10 ($R^2 = 0.610$) และการรับรู้บทบาททำนายได้ร้อยละ 1.4 ($R^2 \text{ Change} = 0.014$) ที่เป็นอย่างนี้เนื่องจากเนื่องมาจากการเสริมสร้างพลังอำนาจจะทำให้เกิดความรู้สึกยึดมั่น ผูกพัน และมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายของตนเอง ปฏิบัติหรือกระทำการกิจให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพด้วยตนเอง เกิดการพัฒนาศักยภาพโดยการทำความเข้าใจยอมรับกับสถานการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้น ทบทวนสถานการณ์อย่างรอบคอบ ตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม และนำวิธีการปฏิบัตินั้นมาใช้ต่อไป จะนำไปสู่การพัฒนาตนเองและการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gibson, 1995) นอกจากนี้การได้รับข้อมูลข่าวสาร

และสถานการณ์โรคเอดส์นั้นเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสม โดยการได้รับข้อมูลข่าวสารและสถานการณ์โรคเอดส์ทำให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลรอบรู้ทันเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับระบบสุขภาพเรื่องโรคเอดส์ในชุมชน นำมาซึ่งพลังอำนาจที่จะตัดสินใจในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม (Laschinger & Shaman, 1994) อีกทั้งมีการประสานงาน และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากสถานีอนามัยตำบล ทำให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สอดคล้องกันกับการศึกษาของ นิตยา อินกลิ่นพันธุ์ (2540) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานความรู้สึกลึกมีพลังอำนาจในงาน ความพึงพอใจในงาน การทำงานกับการรับรู้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลชยันต พบว่าความรู้สึกลึกมีพลังอำนาจสามารถร่วมกันทำนายการรับรู้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการได้ร้อยละ 49.70 และสอดคล้องกันกับการศึกษาของ นงพงา บัณฑิตพันธุ์ (2542) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลของพยาบาลประจำการ ภาวะผู้นำ และการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยกับความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจสามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักได้ร้อยละ 13.00 เนื่องจากพยาบาลประจำการหน่วยอภิบาลผู้ป่วยหนักจำเป็นต้องแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ขยายกรอบความรู้อยู่เสมอ เพื่อให้การพยาบาลมีคุณภาพ เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เมื่อมีความรู้จะเกิดความกล้าในการตัดสินใจ แก้ปัญหาปฏิบัติงานด้วยความมั่นใจ พึงพอใจในงาน ยึดมั่นผูกพันกับองค์กร นำมาซึ่งความสามารถในการปฏิบัติงาน

สำหรับตัวแปรการรับรู้บทบาท ซึ่งสามารถร่วมกันทำนายการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์เพิ่มขึ้นอีกร้อยละ 1.40 ($R^2 \text{ change} = 0.014$) แสดงว่าหากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีการรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ดี สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัลพอร์ท (Allport, 1968) ที่กล่าวว่า การแสดงบทบาทอันจะเกิดขึ้นได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบด้านความคาดหวังของสังคม บทบาทการรับรู้ และความเข้าใจของตนเอง ต่อบทบาท ตลอดจนการยอมรับในบทบาทของบุคคลที่ครองตำแหน่งอยู่ โดยที่การรับรู้ลักษณะงานเป็นองค์ประกอบของปัจจัยด้านบทบาทที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของบุคคล โดยจะทำให้บุคคลทำงานอย่างเต็มความสามารถและศักยภาพของเขา และลักษณะงานที่ผู้ปฏิบัติรู้ได้ว่าเป็นลักษณะงานที่มีคุณค่าจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความต้องการทุ่มเททำงานอย่างหนัก หรือ

พยายามทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ วรดา ช่ายแก้ว (2542) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล การรับรู้ลักษณะงาน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กับความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลรัฐ กรุงเทพมหานคร พบว่า การรับรู้ลักษณะงานสามารถร่วมกันทำนายความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านการบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้ร้อยละ 45.90 เนื่องจากหัวหน้าหอผู้ป่วยมีการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะงานที่ดีของตนเองย่อมทำให้เกิดความพอใจและมีแรงจูงใจในงาน ซึ่งส่งผลให้พยากรณ์ความสามารถในการปฏิบัติบทบาทด้านบริหารได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยทำให้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 ด้านการปฏิบัติ

1.1.1 พยาบาลชุมชนควรมีการส่งเสริมการเสริมสร้างพลังอำนาจ ทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่ ด้านการค้นพบสภาพการณ์จริง ด้านการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านการตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม และการคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ โดยจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการพัฒนาตนเองและพัฒนาการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

1.1.2 พยาบาลชุมชนควรมีการส่งเสริมการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลโดยจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีการรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ที่ชัดเจน

1.1.3 พยาบาลชุมชนสามารถให้คำแนะนำ ชี้แจงและให้คำปรึกษาในเรื่องการรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ โดยที่นอกจากการปฏิบัติงานด้านการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์แล้ว ยังมีกิจกรรมอื่นที่ปฏิบัติได้ เช่น การเขียนหรือการมีส่วนร่วมในการเขียนโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ การเยี่ยมบ้าน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี การให้คำปรึกษา เป็นต้น

1.2 ด้านการบริหาร

1.2.1 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย/แผนพัฒนาประจำปีในด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ โดยระบุงานป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ชัดเจน พร้อมทั้งเขียนคู่มือการปฏิบัติงาน

1.2.2 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรโดยใช้กลยุทธ์การเสริมสร้างพลังอำนาจทั้ง 4 ขั้นตอน อันได้แก่ ด้านการค้นพบสภาพการณ์จริง ด้านการสะท้อนคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านการตัดสินใจเลือกวิธีปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม และด้านการคงไว้ซึ่งการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ และการรับรู้บทบาทด้านการป้องกัน และควบคุมโรคเอดส์ โดยจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้สำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อย และฟื้นฟูความรู้สำหรับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานสูง

1.2.3 พยาบาลชุมชนควรมีการประสานงาน โดยเป็นผู้ให้ข้อมูลสถานการณ์โรคเอดส์ การจัดทำโครงการการประสานงานจัดกิจกรรมต่างๆ เนื่องจากว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความพร้อมและศักยภาพในการดำเนินงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.3 ด้านการศึกษา

1.31 การเรียนการสอน ในหัวข้องานอนามัยชุมชนควรเน้นในเรื่องการเสริมสร้างพลังอำนาจ และการรับรู้บทบาทในการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากว่าพยาบาลชุมชนกับสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลหรือองค์การในชุมชนจะปฏิบัติงานโดยการประสานงานกันมากขึ้น ทั้งนี้เพราะว่าองค์การชุมชนอันได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลและสถานีอนามัยตำบลเป็นองค์การในชุมชนที่ใกล้ชิดกันมาก และจากการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยจะทำให้เกิดการประสานงานความร่วมมือกันดำเนินงานด้านสุขภาพในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบกิจกรรมการเสริมสร้างพลังอำนาจและการรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยกลวิธีที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

2.2 ควรมีการศึกษายายผลในลักษณะวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยการเสริมสร้างพลังอำนาจและการรับรู้บทบาทด้านการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน

2.3 ควรมีการศึกษายายผลในปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน อันได้แก่
คุณค่าของตนเอง ความสนใจ ความต้องการ ประสบการณ์เดิม

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University